

VINJE KOMMUNE

Vinjevegen 192
3890 VINJE

Vår referanse: 26/01235-5
Ansvarlig advokat: Øyvind Renslo
Deres referanse:

Dato: 27.04.2026

Vurdering av habilitet

Jeg viser til henvendelse fra Vinje kommune ved Jan Myrekrok 7. april 2026. Vi har fått videresendt en henvendelse fra Utvalgsmedlem Irja Helene Godal, som har stilt spørsmål ved om Tone Edland er inhabil til å kunne beslutte å trekke sak om rapport fra ad-hoc-utvalg for villreinen på Hardangervidda fra behandling i Plan- og miljøutvalget, på grunn av samboerskapet med Bertin Bjåen og søskenforholdet til Knut Olav Edland. KS Advokatene er bedt om å gjøre en vurdering av Tone Edlands habilitet.

1. De faktiske forhold

Vurderingen nedenfor er basert på oversendt informasjon og det faktum som beskrives nedenfor. Dersom de faktiske forhold skulle avvike fra dette, vil den rettslige vurderingen også kunne bli annerledes.

Den aktuelle saken som er til politisk behandling gjelder tiltak for å bedre villreinens levekår på Vinje sin del av Hardangervidda, herunder fastsetting av soner der ferdsel blir regulert eller innskrenket. Kommunestyret har nedsatt et utvalg som har skrevet en rapport. Om Songavegen står det i rapporten:

«1.1.3. For å redusere ferdsel i villreinen sine kalvingsområde skal Kråmvikvegen, Songavegen og vegen til Farastadtippen/Ørneredet haldast stengt for motorisert ferdsel frå 20.04 - 15.06. Forbodet gjeld ikkje trafikk i samband med stadbunden næring i perioden 01.06 - 15.06 og for fastbuande på Møsstrand i perioden 20.04. - 15.06. Bordalsvegen framleis stengt til 1. juni som i dag.»

Og:

«1.3. Songavegen/båttutsett på Songavatnet

1.3.1. Vegen gjer lett tilkomst inn til sentrale delar av sommararbeiteområdet til villreinen. Villreinen står ofte i liane langs nordsida av Songavatnet i juni. Anleggsveg eigd av Statkraft, drifta av privat veglag. Båttutsetta er i dag opent for ålmenta.

1.3.2. Kartlegge den faktiske bruken av Songavatnet i perioden fram til 30. juni. Be Statkraft sete opp teljar på båttutsetta for å få oversikt over bruken av Songavatnet. Overvake bruken av båttutsetta i 3 år. Halde vegen stengt fram til 15. juni. Finne ut biltrafikken i perioden ved å hente ut tal frå vegbommen, før ein vurderar å sete i gang tiltak.

1.3.3. Stenging vil begrense perioden grunneigarar har for å utføre vedlikehald på hytter langs vatnet. For dei med heimel direkte i motorferdsellova § 4 vil ikkje stenging medføre at dei må vente med å nytte vegen.»

Rapporten drøfter også aktiviteter som utøves i nasjonalparken, som kiting, hundekjøring og jakt.

Det var lagt opp til at Rapporten skulle behandles i Plan- og miljøutvalget. Tone Edland er leder av utvalget. Tone Edland har en hytte som har Songavegen som tilkomstvei. Songavegen er eid av samvirkeforetaket Songavegen SA, som finansierer drift og vedlikehold av veien med bompenger i henhold til en avtale om driverfellesskap. Bertin Bjåen er styreleder i samvirket, og Knut Olav Edland er styremedlem. Et samvirke eies av sine medlemmer, jf. lov om samvirkeforetak § 14. Vi er ikke kjent med hvem som er medlem i samvirke. Tone Edland er samboer med Bertin Bjåen og søster av Knut Olav Edland. I tillegg til å være styreleder og styremedlem, er de også eier av eiendom i området rapporten behandler, jf. nedenfor.

Veien er ikke vinterbrøytet, og vil dermed være stengt for biltrafikk frem et tidspunkt på våren. Det er imidlertid mulig å kjøre scooter på vinteren. I denne perioden innkreves ikke bompenger. Siden tiltaket i rapporten innebærer forbud mot motorisert ferdsel, rammes også scooter-kjøring. Tiltaket vil dermed være til hinder for scooter-transport i det aktuelle tidsrommet, og lede til senere åpning for biltrafikk. Informasjon vi har fått indikerer at det er snøsmeltingen som avgjør åpningstidspunkt, men i kommuneplanens arealdel er det foreslått stenging for motorisert ferdsel i noe av det samme tidsrommet, men dette ikke enda vedtatt.

Bertin Bjåen eier eiendom 89/1 som ligger øst for Songavegen. Eiendommen starter like etter avkjørsel fra Venemodammen og strekker seg nordover i retning Songadammen. Eiendommen er ikke direkte knyttet til Songavegen, men Songavegen gjør det mulig å komme nært nok eiendommen til at den kan nås til fots eller med scooter. Det er ikke opplyst om at det er noen hytter eller annen næringsvirksomhet, men at det kan være noe muligheter for jakt.

Knut Olav Edland eier en rekke eiendommer langs Songavegen. Den første starter ved Venemodammen, og den siste starter ved Songadammen og fortsetter vestover og nordover. Det er hytter på eiendommene, hvor de fleste er eid av andre og noen er eid av Edland. Det er ubygde tomter på eiendommene.

Innenfor Songavegen, og innenfor Songavatn, ligger Berunuten vest, som er et stort område hvor kommunen eier noen hytter som leies ut til innbyggere. Disse vil ofte bruke Songavegen for å komme et stykke på vei i retning hytta. Kommunen holder på med å gjøre en vurdering av om den skal fortsette en praksis med å gi den som leier hytte kjøretillatelse i nasjonalparken. Hvis denne praksisen legges om kan det også påvirke bruken av Songavegen.

Etter at utvalgets rapport hadde vært på høring, ble saken satt på kart 18. februar 2026. Etter et døgn ble det meldt at saken var trukket i samråd med utvalgsleder Tone Edland. Tone Edland tok initiativ til at å trekke saken, og oppgav til administrasjonen at hun ville vente til andre villreinaktuelle planer var ferdig, som tiltaksplan og kommuneplanens arealdel. Landbruksrådgiver skog, Per Wraa sa seg enig i å utsette saken.

2. De rettslige forhold

Reglene om habilitet står i forvaltningsloven § 6, og går ut på at den som ikke er habil ikke kan tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse eller delta i å treffe en avgjørelse i en forvaltningssak. Det å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse, inkluderer å treffe avgjørelser om saksbehandlingsskritt, som å sette saken på kart i et utvalg under kommunestyret.

Inhabilitet innebærer ikke at det er en konkret mistanke om at personlig tilknytning påvirker avgjørelser. Habilitetsreglene har som mål å redusere risikoen for at personlig tilknytning skal påvirke saken, styrke tillitten til forvaltningen og å beskytte den enkelte mot det ubehaget det innebærer å behandle saker som gjelder noen man har en nær tilknytning til. Habilitetsreglene begrenser hvem som kan delta i behandlingen av en sak uten krav om at det skal ha blitt gjort noe kritikkverdig.

Etter forvaltningsloven § 6 første ledd bokstav e nr. 1, er man inhabil hvis man er styremedlem i et samvirkeforetak som er part i saken. Bertin Bjåen og Knut Olav Edland er medlemmer av styret, og siden samvirkeforetakets vei kan bli underlagt bruksbegrensninger i saken, er samvirkeforetaket part i saken etter lovens § 2 første ledd bokstav e. Regelen rammer imidlertid ikke søster eller samboer av styremedlem, så Tone Edland er ikke inhabil etter denne regelen.

Etter § 6 andre ledd er man også inhabil hvis det foreligger «andre særegne forhold som er egnet til å svekke tillitten til hans upartiskhet». For at tilknytningene til Bertin Bjåen og Knut Olav Edland skal lede til inhabilitet etter § 6 andre ledd, må det foreligge noe mer enn bare tilknytningen. Det kommer av at lovgiver har avgrenset hvem som blir inhabile når et samvirkeforetak er part i § 6 første ledd bokstav e nr. 1. I vurderingen skal det «legges vekt på om avgjørelsen kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for ham selv eller noen som han har nær personlig tilknytning til». I Karnov-merkanden til bestemmelsen står det at dette «omfatter ikke bare forhold som har økonomisk verdi, men vil også kunne omfatte forhold som utelukkende har betydning av personlige eller ideelle grunner.»

Når det gjelder Knut Olav Edland, er han også grunneier i området, og hans tilgang til eiendommene påvirkes av bruksbegrensninger på veien. Han eier også hytte, og det er usolgte tomter på eiendommene. Dette kan – basert på nærmere vurderinger – gjøre at han også blir part i saken selv etter § 6 første ledd bokstav a, slik som samvirkeforetaket. Andre tiltak i rapporten kan påvirke vilkårene for ferdsel og bruk av eiendommene er områder kan tar i bruk ved opphold på eiendommene. Dette kunne lede til inhabilitet for Tone Edland etter § 6 andre ledd, men etter § 6 første ledd bokstav b blir man også inhabil om man er søster av en part. Dersom Knut Olav Edland er part, vil også Tone Edland være inhabil etter dette alternativet. Vi ser det imidlertid ikke som nødvendig å konkludere på spørsmålet hvorvidt Edland også er part i saken da det uansett må foretas en helhetsvurdering av etter § 6 annet ledd, hvor hans grunneierinteresse sammen med styreledervervet må vektlegges.

Når det gjelder Bertin Bjåen, eier også han eiendom i området. Denne grenser ikke direkte til veien, men veien kan brukes for å komme til eiendommen ved å fortsett til fots eller på scooter. Bruken av eiendommen kan også bli påvirket av andre tiltak i rapporten. Det er ikke opplyst om at det er bebyggelse på eiendommen, og den fremstår som en ren utmarkseiendom. Det kan tenkes bruksbegrensninger på veien eller andre tiltak kan være til hinder for fremtidig utnyttelse av eiendommen, men det er ikke gitt opplysninger som tilsier at det eksisterer slike planer. Da tiltakene om bruksbegrensninger på Songavegen ikke gjelder hans eiendom på en «direkte» måte etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav e, vil han neppe være part i saken på det grunnlag, og at eierskapet gjør ikke alene at han er inhabil. Tone Edland sitt samboerskap med han leder dermed ikke til inhabilitet alene.

Til sist, er det opplyst at Tone Edland selv eier hytte som har Songavegen som tilkomstvei. Siden veien kan bli underlagt bruksbegrensninger, og dette begrenser tilkomsten til hytta i det aktuelle tidsrommet, kan hun også etter nærmere vurderinger være part i saken og, i så tilfelle allerede på det grunnlaget være dermed inhabil etter forvaltningsloven § 6 første ledd bokstav a, jamført § 2 første ledd bokstav e. Andre

tiltak i rapporten kan også påvirke hennes muligheter for bruk av hytta, men det er ikke oppgitt noe informasjon om dette.

Etter forvaltningsloven § 6 andre ledd skal det foretas en samlet vurdering hvorvidt det foreligger «særegne forhold» som gjør Tone Edland inhabil. Hennes samboerskap med Bjåen, søsterrelasjon til Edland, samt egen hytteeiendom som har Songavegen som tilkomstvei, medfører etter min oppfatning at hun er inhabil.

Tone Edland er etter dette inhabil til å behandle saken.

3. Virkninger av inhabilitet

Når hun er inhabil, kan ikke Tone Edland tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse eller delta i å treffe en avgjørelse i en forvaltningssak. Det inkluderer alle deler av saksbehandlingen, herunder å sette den på kart eller å trekke den. Det er opplyst om at saken ble trukket etter initiativ fra Tone Edland. Det er i tråd med regelen om at lederen av et folkevalgt organ setter opp saksliste for hvert enkelt møte etter kommuneloven § 11-3 første ledd første setning. Siden hun var inhabil, var denne beslutningen ugyldig, se forutsetningsvis forvaltningsloven § 41. Fremtidige spørsmål om å sette saken på kart må tas av en person som er habil til å behandle den. Det kan være nestleder i utvalget, et annet utvalgsmedlem utvalget velger eller utvalget selv. Det anbefales at spørsmålet om behandling av saken etter dette behandles på ny.

Når saken kommer til behandling i utvalget, vil inhabiliteten bare gjelder den delen av saken hvor hun er inhabil. Hun vil dermed kunne delta i behandlingen av delene av saken hvor hun ikke er inhabil. I denne saken vil inhabiliteten dekke det som gjelder Songavegen, i samsvar med denne vurderingen.. Når det gjelder andre tiltak i rapporten, kan det tenkes at disse også har virkning for de grunnlagene som gjør henne inhabil, men det er ikke vurdert her. Det må gjøres en konkret vurdering av om det er mulig å skille de forskjellige delene av saken fra hverandre

4. Konklusjon

Tone Edland er inhabil i saken, og beslutningen om å trekke saken er ugyldig. Ved behandling av saken kan hun ikke delta i behandlingen så langt hun er inhabil, men kan delta i behandlingen av andre deler.

Med vennlig hilsen

Pål Thygesen
advokatfullmektig

Telefon:
E-post: pal.thygesen@ks.no